

מכפר עותני לכפר חנניה שנים ושלשים מילין וזיפורי מזרפתן באמנע :
סרגמה שמואל איניא ברב דהא דקמי אחת באמנע לאו ארישא
קאי דליירי באמנע אלף ארבע וי"ד לו תשע מכאן וט' מכאן כו' : ונשמואל
דלף צעי דקמיה ונאמנע חזיה לזירוק המנין אפילו רועה יש לו דירה
באמנע ואין לו שום בהמה ה' לזרפן :

מיתיבי היה לו חמש בכפר חגניה וחמש בכפר עותני אין מצטרפות עד שיהא לו אחת בצ'פורי תיובתא דרב ⁽⁶⁾ תרגומא שמואל אליבא דרב * כגון שהיו תשע מכאן ותשע מכאן ואחת באמצע דההיא חזיא להכא וחזיא להכא אמר רב פפא ולשמואל אפילו רועה מצרפן ואפילו כליו של רועה מצרפן בעי רב אשי כלבא דרועה מאי כיון דקרי ליה ואתי לא מצטרפי או דלמא זימנין דלא אתי ומצטרף איהו למיזל ⁽⁷⁾ ואתייה תיקו: ר"מ אומר הירדן מפסיק למעשר בהמה: א"ר אמי לא שנו אלא שאין שם גשר אבל יש שם גשר גשר מצרפן אלמא משום דלא מיקרבן הוא מיתבי היו לו בשני עברי הירדן איך ואיך או בשני אבטילאות כגון של גנמר ונמורי אין מצטרפין ואין צריך לומר חוצה לארץ וארץ והא חוצה לארץ וארץ כמקום שיש גשר דמי וקתני לא מצטרפין אלא א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן היינו מטעמיה דר"מ דאמר קרא ⁽⁸⁾ והירדן גבול אותו ללפאת קדמה הכתוב עשאו גבול בפני עצמו אלא מעתה ⁽⁹⁾ ויתאר הגבול ועלה הגבול הכי גנמי הכתוב עשאו גבול בפני עצמו שאני התם דאמר קרא ⁽¹⁰⁾ ואת תהיה לכם הארץ לגבולותיה סביב כולה ארץ ישראל גבול אחד היא אי הכי ירדן גמי ארץ ולא ירדן בשלמא לר' חייא בר אבא היינו דקתני ירדן אלא לרבי אמי ליתנינחו לכולהו נהרות ⁽¹¹⁾ קשיא ⁽¹²⁾ (לימא) כתנאי ⁽¹³⁾ כי אתם עוברים את הירדן ארצה כנען ארצה ארץ כנען ולא הירדן ארץ כנען דברי ר' יהודה בן בתירה ר' שמעון בן יוחי אומר הרי הוא אומר ⁽¹⁴⁾ מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה מה ירחו ארץ כנען אף יירדן ארץ כנען ⁽¹⁵⁾ אמר רבב"ח א"ר יוחנן אין יירדן אלא מבית ירחו ולמטה למאי הלכתא אילימא לנודד ⁽¹⁶⁾ הלך אחר לשון בני אדם וכל היכא דקרו ליה יירדן איתסר ליה אלא למעשר בהמה תניא גמי הכי ⁽¹⁷⁾ יירדן יוצא ממערת פמיים ומהלך בימה של סיבכי ובימה של טבריא ובימה של סדום והולך ונופל לים הגדול ואין יירדן אלא מבית ירחו ולמטה א"ר חייא בר אבא א"ר ⁽¹⁸⁾ יוחנן למה ר' אבא לרב אשי אתון מהתם מתניתו לה ללשם דן בשם דן אביהם ⁽¹⁹⁾ וא"ר יצחק לשם ערת פמיים אמר רב כהנא זכרותיה דירדנא לא שתינא מים ממערת פמיים איתסר ליה כבדא כדרכי יצחק דאמר רבי יצחק יכבד נא דמאי פרת דאמר רב יהודה אמר רב מימות שבועולם היכי דמי אילימא דאמר רת הוא דלא שתינא הא מנהרא אחרינא ממים דאתו מפרת דאמר רב יהודה אמר נהרות וג' נהרות למטה מפרת והאיכא עינתא

אמר קרא י"ג יגבול אותו **אפאת קדמה**. גבולו צנימין כמיז צ' יחושע (י"ח) ולא כמו שכתוב בספרים י"ז: **שאני** התם דאמר קרא זאת תהיה לכם הארץ לצננותיה כביב. צ"י ואלה מטעי כמיז הא' קרא וקרא' של י"ח מעלה ותאר הגבול ועלה הגבול כמיז צספר יחושע (ס"ה) י"ח כל חילוק כל צטו ושצט ואשמועינא האי קרא דלאה מסעי דכל גבול ארץ ישראל אחד ולא כמו שפי' הקוטרס דלאחר שמנאן עשאה ארץ אחת דמשמע דשניהם כחזים צמקוס אחד ואינו כן דהאי כמיז צאורימא והאי כמיז צנצניאס: **מעבר** דירדן ירחו קדמה מורחה **צ"י** בתיב מה ירחו ארץ ב'ו'. וא"ת מה מירדן ירחו קדמיס דליתקוס זה כמיז כבהמ מקומות וי"ל דדוקא מייתי האי קרא דכמיז צאלה מסעי לאחר שמנה תחומי ארץ ישראל וכמיז (ס"ה) וילו משה וגו' עד שי המטות וחלי המטה לקחו מלמס מעבר לירדן ירחו קדמה מורחה דמשמע דירדן הוא מעיקר ארץ ישראל ולא צלל גבול של המטות כמו סיריחו י"ל לאו צלל גבולס: **ארץ ירדן** אלא מביט ירחו וצמשה. פירש צקוטרס אצל מה דמשך למעלה מיריחו לאו ירדן הוא דצטל חשיבותה שמתערב צימים גדולים וקשה לפירושו דאס למעלה צטל חשיבותו לפי שמתערב א"כ למטה נמה שזהי כבר נתערב צימים למעלה וי"ל אע"פ שנתערב למעלה צימים יכול להיות שלמטה יולא מן **י"ח** המיס והולך צלא מתרבות כדקאמר צסמוך שמהלך צימה של סצבי וצימה של טצריא וצימה של סדוס והולך ונופל לים הגדול משמע דניכר כשיולא מכל אותס הימים והולך ונופל ציס הגדול ודאמרינן נמי מן צצ"ר צפ' צראשית דדקי ירדנא מהלך גו יחא מלחא אחד ולא מתערב ומיחו קשה לפירושו קוטר' י"ל דהמ"ל צטל חשיבותו למטה מיריחו יותר מלמעלה דלמס הוא שלמטה מיריחו מתרחב יותר והולך לים המלח דגבול למטה מטה צנימין הוה צין צני יהודה וצין צני יוסף כדכמיז ציהושע (י"ח) יהודה צני עומד מנגב של ארץ ישראל וצני יוסף מצפון וצנימין צאמנע וגבול יהודה הים מחזיק כל

	י' ירדן	ים המלח
שבת יוסף	שבת בנימין יריחו	שבת יהודה

ואורח א"י ממזרח למערב וים המלח
היה עומד ליהודה בכל מזרחו ובמקום
ששהיה כלה הירדן^ט נופל למורו שם כלה
מזרחו של יהודה לצד כפון כדכתיב
(טו) גבי תחום בני יהודה
וגבול קדמה ים המלח עד קנה הירדן
ההירדן היה גבול מזרחו של בנימין
לכדכתיב בסוף פ' ויהיך יגבול אותו
לנפלת קדמה וששמה גבול כפוני של
בנימין ממזרח למערב כתיב ילל להם
גבול כפון מן הירדן ועלה הגבול
אל כתף ירחו ועלה זהר ימה פ'
אל המערב אל עבר ירדן ומושב החוט
כ גבול דרומית ממערב למזרח ובסוף
גבול נגב פירוש כפונה של לשון של
בסוף גבול בנימין לצד דרום ויריחו
סוף גבול בנימין שנופל בים המלח
אותו משתעי מבית יריחו ולמטה:
הוא

תורה אור השלם
 ויחזקו יגבול אתו לפאת קדמה ואת חצלת בני בנימן לגבולותיה קיבב
 למשפחתם: יהושע חי כ לפאת ויחזקו יגבול יוסב
 2. את בני נגבה מן החרר אשר על גבי בית חרון נגבה והיו וצאתו אל קרית בעל היא קרית יריש עיר בני יהודה ואת פאת יד יהושע חי יד
 3. ויחזקו יגבול החררה והיו וצאתו יד השלח את תחלה לכל והוציאו לגבולותיה קיבב:
 4. ודבר אל בני ישראל ואתם יצאתם כי אתם עברים את החרר את צדקת בנימן
 5. ומבדכר לה י בני שמות וצדקת הקטנה לקחו חצלת מעבר לחרר ויחזקו קדמה קדמה יחזקו
 6. ומבדכר לה יחזקו יגבול בני מן חסם וצדקת בני ויחזקו עני לשם ויחזקו אותה וצדקת לפי חרב ויחזקו אותה ויחזקו בה ויחזקו ללשון כי משך את אביהם: יהושע חי מו

אפילו כליו של רועה. מונחין בזהו כפר מזכרן הואיל וסופו דרועה למחל הם ומשקליה וקרינה ביה מונה: דקרי הם ולא מיקטירן רועה מיל הם ולא קרינה ביה מונה: ולא מיקרבן שאין יכולין לילך זו אל זו לא הבהמות ולא ס רועה: אצטילאום קונוטירי"ד שני אפרכיות ובמלכות אחת: נמר ונמורין שני אצטילאום מן מאטרפוט אע"ג דממוכות זו לזו צמיל לאחד: במקום שיש שני גשר דמי. דהא אין שם דבר וקמיה דמוחל לאחך ואי"ן ויחזקו כולן עומדות בזהו מיל אלף שזו בלחך חו בזה"ל אין מאטרפין: ויחזקו יגבול אוסו. בפרק יהושע (יח) בנבול ח חזק מן השעשים: אלף מעפה. כל י דמחיה בנחלת השבטים וצדקת הגבול ה"כ דבט ושבט גבול ומכר עמנו ואם יס לו בנחלת שבת זה ובנחלת שבת זה (ובנחלת שבת זה) אין מאטרפין ואפילו בזהו ששה עשר מיל א"כ אמאי נקט מוחה לארץ וארץ: ואם תהיה לם וגו' לאחור שמתן

הגהות הב"ח

(א) גמרא ליתניניהו לכולהו נהרות ולר' חייא בר אבא נמי לימא כחנאי כל"ל ותיבת קשיא נמחק: (ב) שם אף ירדן ארץ כנען קשיא אמר רבה:

לעזי רש"י

קונטרידיקציע"ש. חבלי ארץ.

מוסף רש"י

לשם. עיר שכיבשו בני דן, זו
פמיים. שמשם ירדן יואל,
כדאמר מר יואל ממערת
פמיים (מגילה ו).

שיטה מקובצת

פרת. מים הנקראים פרת קאלר והלך
אחר לשון בני"א דאלס הנודר אין דעמו
אלא אחר שם שהוא רגיל לקרות לאותו
מקום: **על הנהרות.** צנעולם למטה
י"א חוץ מג' נהרות חדקל ופישון וגישון
שכל הנהרות צנעולם צאים י"א משם:
עינמה

נקרא שמו ירדן שיוורד מרן א'
אנן מהבא מתנינן לה ויקראו
זו פמיים ותניא **ע** יוצא ירדן מ
ממערת פמיים היבא דאמר
בכוליה ירדנא זכרותא דדמא
שנימוח מטמא ברביעית זכר
הנודר ממזמי פרת אסור בכ
לא שתינא ממזמי דפרסת מי
שתינא אלא דאמר לא שתינא
רב כל הנהרות למטה ממשל

א למדל לאתווי: **ע** ותניא
ירדן יוצא: **ע** דירדנא מערת
אדן מן: נמחק: **ע** בחמה
מצרפין הסיד: **ע** ולא
נורעה הסיד: **ע** בגבול
בנימין הסיד: **ע** וחיבתא אתר
מן השבטים: נמחק: **ע** כל
היבא דרתיב כ"י הגבול
ועלה הגבול הי"ג: **ע** כולן
שפאן ארץ: **ע** הארץ
לגבולתי: דאמר כ"י ולא
גבול דירדן: **ע** ליחתי במחתי
כל: **ע** למטה ממשלה חיבת
חורן נמחק: **ע** באים מהם
הסיד: **ע** קרא הירדן
יגבול: **ע** ית כספריס לפאת ים
הסיד: **ע** של ועלה הגבול
ותאר כ"י ואתי מן: נמחק:
ע ויהושע על חילוק בגבול
כל שבט: **ע** חיבת כתיב
נמחק: **ע** ישירור אינה
(לאו) ככלל: **ע** ית הקנטס
דמי' חיבת דהמיל' נמחק:
ע כחור פרשת בנימין:
ע סוף וזה הלשון: **ע** הים
ס"א הלשון: **ע** קורי ירדן
אות ל' נמחק:

ס' מחד גבול הצפוני שלהם מן הירדן שבצפונם של יריחו נמצאת יריחו לפניו מן גבול הרומית לדר מזרח כפיז והיו חולו ים הים בגבול יהודה הרי כל המקרא היה לננימין מחד הצפון ולמה לא היו ונראה לפרש דמקרא קא דריש דליו

יא א מיי פ"ז מהלכות
זכורות הלכה ג:
ב [מיי] פ"ט מהל' נדרים
הל' א והל' יג טוש"ע י"ד
סימן ריו סעיף א:]
יב ג מיי פ"ג מהל' טומאת
מת הלכה יד:
יג ד מיי פ"ט מהלכות
נדרים הלכה יא טור
וש"ע י"ד סימן ריו סעיף
כה:

רבינו גרשום

ורעה גבי תרעם ט"ו מיל
שלטא ענינה ט"ו מיל
האט ט"ו מיל להאט
מערצערן דרקנין גבי מונה
רעצט זיין להאט והאבא;
עצורו עומדת גבי כפר
הגניז וכפר עותא גבי
לשקטן להאט זיין א"י
מיל: וואס זיין דא דומער
האט חשבון באבעצט כ"י
להאט זיין אהאט אהאט
להאבא: תרגמא באבעצט
האבא: וואדא באבעצט דהאייא
זיין חזיא אהאט אהאט
האבא: אפילו רועה וואפילו
לילו: כלומר לא תימא ד'
באבא בהמה באבעצט מצטרף
אפילו רועה וא' לילו א'
באבעצט מצטרף דא אהא
זיין חאב וואפילו: וכילי ד'
אחא לאתיווי כליו דקא'
באבעצט שלטא ענינה אהא
האבא: וואס: כדדדדדדד א'
באבעצט מ' מצרף א' לא:
כיון קר' מיל להאט
וואי להאט גביא דא מצטרף
רועה למיל להאט לאתיווי
ולא איל תחת לאבעצט
וא' שלטא ענינה להאט
וואבא לא מצרפן א' וואס
זיין אהא: אלאמא: דקאמ
ידן מפתח משום אלו
מיקרבן חוא משאין
לעז' דאטא עזו חוא למיקרב
וואס: אבאלטאטא
כריס:

גדולים: בקומקום שיש שם
דבר. ודמי. ואז שם שם
ביצים ואצו למולו הני
הלוי את משרפו: ושמא
הוא כפי עצמו. ושמא
הני ימי דאש לו בהמות
גבול של א"י בכוטט אל
משרפו: כלה א"י גבול
אחר הני דמי. ושמא א"י
הני ירדן נמי. ושמא ירדן
פסיק: בשלמא לר' חייא
דבר משום דרין חירין
הני חיינו קנחני חירין
פסיק אמר ל' ר' ימי האר
משום דאש מקיף הוא
לחני' כל נהר סתם פסיק:
אילמא לנורד. שלא ישתה
שם חירין: וכל הניכא
קדרי לוי ירדן. קל למשה
ל' למעלה לחסר: לא הפסיק
למעשר בהמה. להפסיק
לא למפסיק דאש דמביח
יריחו למשה: וזכרותו.
עיקר של ירדן פסיק:
כל הנינו מעשרת מים:
מטמא ברביעי. כדניו של
ז' מהמ: ודברות דמיא.
עיקר של ד' ממיט.
של עולם פרת מהמ.
ויראין: ושלשה גהרות.
יחזן פישון חרקל: למשה
הפסיק. כלומר דמיט
מזבח. ויראין: ושלשה
גהרות. ויראין: ושלשה

(א) [שבת נב: וש"נ, ב] רש"א
מ"ז, ג) [גדרים ל: וש"נ,
ד] [ב"ב עד: וע"ש, ה] ג"א
יונתן, ו) [מגילה ו.], ז) ז"ק,
ח) רש"א מ"ז, ט) ז"ל הימים,
י) ומופל ז"ק, כ) מילר ז"ק,

תורה אור השלם

1. והירדן יגבול אתו לפאת
קדמה ואת חגלת בני מינן
לנגבולתיה קיבב
למשפחתם: יהושע ח כ
2. ותאר הגבול ואת
לפאת ים נגבד מן הירדן
אשר על פני בני חרות
וגבול ויהי חצותאיל לא
קרית בעל היא קרית
יעריש עני הירדן ויהי
פאת ים יהושע ח יד
3. והיו הגבול והירדן
קרית ותרצאיה ים הפחל
זאת תהיה לכם הארץ
וגבולתיה קיבב
מכברד ל יב
4. דבר אל בני ישראל
ואמרת אלם ים אתם
ערים את הירדן ארצה
בנין: מכברד ל יב
5. שני המשות ואת המטה
לשוק נתלם מעבר לירדן
ירדן קדמה מחרתה:
מכברד ל יב
6. ויצא גבול בני ים חסם
ועל בני ים וליקמום עני
אשר וילקדו אותה בני
אומה לפי רצון וישו
אותה וישבו בני וקראו
ללשן לן שם ים וקראו:
יהושע ט ז

—

(א) גמרא ליתנינהו לכולהו נהרות ולר' חייא בר אבא גמי לימא כתנאי כ"ל ותיבת קשיא נמחק: (ב) שם אף ירדן ארץ כנען קשיא אמר רבה:

לעזי רש"י

קונטרידיקציות. חבלי ארץ.

מוסף רש"י

לשם. עיר שכיבשו בני דן, זו
פמיים. שמשם ירדן יואל,
כדאמר מר יואל ממערת
פמיים (מגילה ו).

שיטה מקובצת

פרת. מים הנקראים פרת קאלמר והלך
אחר לשון בני"א דאדם הנודר אין דעמו
אלא אחר שם שהוא רגיל לקרות לאותו
מקום: **על הנהרות.** שצטעל למטה
י"א חוץ מג' נהרות חדקל ופישון וגישון
שכל הנהרות שצטעל צאים י"א משם:
עיתא

נקרא שמו ירדן שיוורד מרן א'
אנן מהבא מתנינן לה ויקראו
זו פמיים ותניא פ יוצא ירדן מ
ממערת פמיים היבא דאמר
בכוליה ירדנא זכרותא דדמא
שנימוח מטמא ברביעית זכר
הנודר ממזמי פרת אסור בכ
לא שתינא ממזמי דפרסת מי
שתינא אלא דאמר לא שתינא
רב כל הנהרות לחם למטה משל

א למדל לאתווי: פ ותניא
ירדן יוצא: פ דירדנא מערת
אדן פ: נמחק: פ בחמה
מצרפין הסיד: פ ולא
נורעה הסיד: פ בגבול
בנימין הסיד: פ וחיבתא אתר
מן השבטים נמחק: פ כל
היבא דרתיב כ"י הגבול
ועלה הגבול הי"ג: פ כולן
שטאן ארץ: פ הארץ
לגבולתיב דרדן כ"י ולא
גבול דירדן: פ ליחתי בכחתי
כל: פ למטה משלשה חיבת
חורן נמחק: פ באים מהם
הסיד: פ קרא הירדן
יגבול: פ בספרים לפאת ים
הסיד: פ של ועלה הגבול
ותאר כ"י ואתי פ נמחק:
פון יהושע על חילוק בגבול
כל שבט: פ חיבת כתיב
נמחק: פ שירור איה
(לאו) ככלל: פ הקנטס
דמי' חיבת דהמיל' נמחק:
פ בחור פרשת בנימין:
פאן כחך וזה הלשון: פאן הים
ס"א הלשון: פאן קורי ירדן
אות ל' נמחק:

ס' מחד גבול הצפוני שלהם מן הירדן שב-
צפונם של יריחו נמצאת יריחו לפניו מן
גבול הרומית לדר מזרח כפיז והיו חול
יש הם גבול יהודה הרי כל המקרא
היה לנתיב מחד הצפון ולמה לא היו
וגרלה לפרש דמקרא קא דרש דליו